DOMSTOLENS DOM (Fjerde Afdeling)
7. maj 1998 *

I de forenede sager C-52/97, C-53/97 og C-54/97,

angående anmodninger, som Pretura circondariale di Trento (Italien) i medfør af EF-traktatens artikel 177 har indgivet til Domstolen for i de for nævnte ret verserende sager,

Epifanio Viscido (sag C-52/97),

Mauro Scandella m.fl. (sag C-53/97),

Massimiliano Terragnolo m.fl. (sag C-54/97)

mod

Ente Poste Italiane,

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af EF-traktatens artikel 92, stk. 1, og artikel 93,

har

* Processprog: italiensk.

DOMSTOLEN (Fjerde Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, H. Ragnemalm, og dommerne J. L. Murray (refererende dommer) og K. M. Ioannou,

generaladvokat: F. G. Jacobs
justitssekretær: fuldmægtig L. Hewlett,

efter at der er indgivet skriftlige indlæg af:

— den italienske regering ved afdelingschef, professor Umberto Leanza, Juridisk Tjeneste, Udenrigsministeriet, som befuldmægtiget, bistået af statens advokat, Danilo Del Gaizo

— den tyske regering ved afdelingschef Ernst Röder og ekspeditionssekretær Bernd Kloke, begge Forbundsøkonomiministeriet, som befuldmægtigede

— Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved ledende juridisk konsulent Francisco Santaolalla, Dimitris Triantafyllou, Kommissionens Juridiske Tjeneste, og Enrico Altieri, der er udstationeret som national ekspert ved Kommissionens Juridiske Tjeneste, som befuldmægtigede,

på grundlag af retsmøderapporten,

efter at der i retsmødet den 29. januar 1998 er afgivet mundtlige indlæg af den italienske regering ved Danilo Del Gaizo, af Kommissionen ved Dimitris Triantafyllou og Laura Pignataro, Kommissionens Juridiske Tjeneste, som befuldmægtiget,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 19. februar 1998,

afsagt følgende

Dom

1 Ved tre kendelser af 3. februar 1997, indgået til Domstolen den 7. februar 1997, har Pretura circondariale di Trento i medfør af EF-traktatens artikel 177 forelagt Domstolen fire præjudicielle spørgsmål vedrørende fortolkningen af traktatens artikel 92, stk. 1, og artikel 93.

2 Spørgsmålene er blevet rejst under tre sager, som ansatte i Ente Poste Italiane (det italienske postvæsen), Viscido, Scandella m.fl. og Terragnolo m.fl., har anlagt mod deres arbejdsgivervirksomhed.

3 Det fremgår af sagen, at sagsøgerne over for Ente Poste Italiane har rejst kritik af, at de er ansat i henhold til arbejdsaftaler om ansættelse på bestemt tid. De har gjort gældende, at disse aftaler må anses for at være ændret til aftaler om ansættelse på ubestemt tid.

4 Ifølge italiensk lovgivning kan ansættelse på bestemt tid kun ske undtagelsesvis. Således er det i artikel 1 i lov nr. 230 af 18. april 1962 bestemt, at arbejdsaftaler — når bortset fra visse i loven fastsatte undtagelser — skal anses for aftaler om ansættelse på ubestemt tid. I samme lovs artikel 5 er det bestemt, at en arbejdstager, der er ansat i henhold til en aftale om ansættelse på bestemt tid, i enhver henseende forholdsmæssigt efter arbejdets varighed, og såfremt arten af aftalen om ansættelse på bestemt tid ikke objektivt er til hinder herfor, nyder samme rettigheder i virksomheden som arbejdstagere, der er ansat i henhold til aftaler om ansættelse på ubestemt tid.

5 Lov nr. 56 af 28. februar 1987 om arbejdsmarkedet indeholder for visse grupper af arbejdstagere en række undtagelser fra det principielle forbud mod indgåelse af aftaler om ansættelse på bestemt tid.

6 Lovdekret nr. 510 af 1. oktober 1996, som ophøjet til lov nr. 608 af 28. november 1996 om hasteforanstaltninger vedrørende samfundsnyttigt arbejde, bistand til indtægtserhvervelse og social bistand, indeholder i artikel 9, stk. 21, følgende bestemmelse:

»Arbejdstagere, der har haft ansættelse i henhold til en aftale om ansættelse på bestemt tid i Ente Poste Italiane fra den 1. december 1994, har i overensstemmelse med de arbejdsretlige bestemmelser og med de faglige sammenslutningers samtykke indtil den 31. december 1996 fortrinsret til ansættelse på ubestemt tid i tilsvarende stillinger og/eller stillinger omfattende tilsvarende opgaver i Ente Poste Italiane; de pågældende ansatte skal inden den 30. november 1996 tilkendegive, at de ønsker at gøre brug af denne ret. Ansættelse af personale i henhold til aftaler om tidsbegrænset ansættelse indgået med Ente Poste Italiane kan fra datoen for denne virksomheds oprettelse og i al fald ikke efter den 30. juni 1997 medføre ansættelse på ubestemt tid og ophører ved udløbet af den i den enkelte arbejdsaftale fastsatte ansættelsesperiode.«

7 Sagsøgte i hovedsagen, Ente Poste Italiane, har gjort gældende, at de i sagen omtvistede arbejdsaftaler i henhold til artikel 9, stk. 21, i lovdekret nr. 510 ikke er omfattet af bestemmelserne i lov nr. 230 og lov nr. 56.

8 Sagsøgerne i hovedsagen har gjort gældende, at de i hovedsagen omtvistede bestemmelser udgør statsstøtte, der som sådan er omfattet af de procedurer og den legalitetskontrol, der er omhandlet i traktatens artikel 92 og 93.

9 Pretura circondariale har ud fra den opfattelse, at en fortolkning af de nævnte bestemmelser er nødvendig for at afgøre de for den verserende tvister, besluttet at udsætte sagen og anmode Domstolen om en præjudiciel afgørelse af følgende fire spørgsmål:

»1) Omfatter begrebet 'statsstøtte eller støtte, som ydes ved hjælp af statsmidler under enhver tænkelig form' en lovbestemmelse, hvorved en enkelt offentlig

erhvervsøkonomisk virksomhed fritages fra at følge generelle bestemmelser om kontrakter om ansættelse på bestemt tid?

2) Skal i bekræftende fald for en støtte af nævnte art den i traktatens artikel 93, stk. 3, fastlagte procedure vedrørende Kommissionens forudgående kontrol følges?

3) Kan, såfremt nævnte procedure ikke er blevet fulgt, forbuddet mod en støtte af nævnte art anses for umiddelbart anvendeligt i den italienske stats retsorden?

4) Såfremt spørgsmålet under 3) besvares bekræftende, spørges, om et forbud som nævnt kan påberåbes i en retssag mellem den offentlige erhvervsøkonomiske virksomhed og personer, der til støtte for en påstand om, at deres ansættelsesforhold skal overgå til ansættelse på ubestemt tid, eller for et krav om erstatning, gør gældende, at de generelle bestemmelser om ansættelse på bestemt tid ikke er blevet anvendt i deres tilfælde.«

10 Ved kendelse afsagt af Domstolens præsident den 25. februar 1997 er sag C-52/97, C-53/97 og C-54/97 blevet forenet med henblik på den mundtlige og skriftlige forhandling og domsafsigelsen.

11 Med det første spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt at få oplyst, om en national bestemmelse, hvorefter en enkelt virksomhed er fritaget for at overholde generelle bestemmelser om kontrakter om ansættelse på bestemt tid, udgør statsstøtte som omhandlet i traktatens artikel 92, stk. 1.

12 Den forelæggende ret har anført, at Ente Poste Italiane, når virksomheden ikke er forpligtet til at ansætte personale på ubestemt tid, opnår en fleksibilitet i forhold til virksomheder, der arbejder i samme sektor.

13 Det bemærkes i denne forbindelse, at alene fordele, der direkte eller indirekte ydes ved hjælp af statsmidler, skal betragtes som støtte i henhold til artikel 92, stk. 1. Den sondring, der i denne bestemmelse foretages mellem »statsstøtte« og »støtte, som ydes ved hjælp af statsmidler«, betyder nemlig ikke, at alle de fordele, der indrømmes af en stat, udgør støtte, uanset om de er finansieret ved hjælp af statsmidler eller ej. Sondringen har alene til formål at sikre, at støttebegrebet ikke alene omfatter støtte ydet direkte af staten, men ligeledes støtte ydet af offentlige eller private organer, der er udpeget eller oprettet af staten (jf. dom af 24.1.1978, sag 82/77, Van Tiggele, Sml. s. 25, præmis 24 og 25, af 17.3.1993, forenede sager C-72/91 og C-73/91, Sloman Neptun, Sml. I, s. 887, præmis 19, og af 30.11.1993, sag C-189/91, Kirsammer-Hack, Sml. I, s. 6185, præmis 16).

14 I det foreliggende tilfælde må det fastslås, at den omstændighed, at en enkelt virksomhed er fritaget for at følge de generelle bestemmelser om ansættelse af personale på bestemt tid ikke indebærer, at der direkte eller indirekte ydes denne virksomhed statsmidler.

15 En bestemmelse som den, der er omtvistet i hovedsagen, er således ikke et middel til direkte eller indirekte at yde fordele ved hjælp af statsmidler.

16 Det første spørgsmål skal derfor besvares med, at en national bestemmelse, hvorefter en enkelt virksomhed er fritaget for at overholde generelle bestemmelser om kontrakter om ansættelse på bestemt tid, ikke udgør statsstøtte som omhandlet i traktatens artikel 92, stk. 1.

17 Det er efter besvarelsen af det første spørgsmål ufornødent at besvare det andet, det tredje og det fjerde spørgsmål.

Sagsomkostninger

18 De udgifter, der er afholdt af den italienske og den tyske regering samt af Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber, som har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke erstattes. Da sagernes behandling i forhold til hovedsagernes parter udgør et led i de sager, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN (Fjerde Afdeling)

vedrørende de spørgsmål, der er forelagt af Pretura circondariale di Trento ved kendelser af 3. februar 1997, for ret:

En national bestemmelse, hvorefter en enkelt virksomhed er fritaget for at overholde generelle bestemmelser om kontrakter om ansættelse af personale på bestemt tid, udgør ikke statsstøtte som omhandlet i EF-traktatens artikel 92, stk. 1.

Ragnemalm Murray Ioannou

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 7. maj 1998.

R. Grass H. Ragnemalm

Justitssekretær Formand for Fjerde Afdeling